

## STRATIGRAFIA A PALEONTOLOGIA

DIMITRIJ ANDRUSOV\*

KARPATSKÝ PIESKOVEC, KARPATSKÁ SÉRIA,  
KARPATSKÁ FORMÁCIA  
(„KARPATIEN“)КАРПАТСКИЙ ПЕСЧАНИК, КАРПАТСКАЯ СЕРИЯ,  
КАРПАТСКАЯ ФОРМАЦИЯ*(Francúzske resumé)*

Výraz „karpatský(á)“ pre označenie istého stratigrafického celku požíval u karpatských geológov v posledných 150 rokoch veľkú priazeň. Starší autori na počiatku predošlého storočia (Pusch, 1824, 1836, Boué, 1830 a i.) bežne používali výraz „karpatský pieskovec“, ktorého vek (karbón, lias, krieda) bol predmetom diskusie. Vzťahoval sa však na všetky nevápencové útvary flyšového pásma Karpát. Výraz sa bežne používal najmä v nemeckej literatúre do počiatku nášho storočia (napr. Uhlig, 1903), avšak v pásme „karpatského pieskovca“ sa odlíšilo viacej sérií a súvrství kriedového a paleogénneho veku. S jasnosťou vyšlo najavo, že ide o označenia faciésu „flyš“; toto označenie v ďalšom (napr. Zuber, 1915) celkom vytlačilo označenie „karpatský pieskovec“.

V období po druhej svetovej vojne sa v prácach expedície Mosk. geologorozved. inštitútu (Kornejeva, 1959) pre istú časť paleogénu Východných Karpát zaviedol výraz „karpatská séria“, ktorý mal zameniť málo vhodné označenia „podmenilitový eocén“, „podmenilitová séria“ (Šwidziński, 1948), bežne používané najmä v poľskej literatúre.

Konečne celkom nedávno sa do karpatskej literatúry zaviedol výraz „karpalien“ (Cicha — Tejkal, 1939), ktorý sa spočiatku používal ako stratigrafické označenie s francúzskou koncovkou novo vymedzeného stupňa.

\* Akad. D. Andrusov, Francisciho ul. 7, Bratislava.

Krátko nato však i v inej forme — „karpatská formácia“ (Cícha — Zapletalová, 1960, str. 353).

V prítomnej dobe pravidiel stratigrafickej nomenklatúry nie sú nijako ustálené. Neexistuje žiadny medzinárodne uznaný kód podobný kódu zoologickej nomenklatúry. Z rôznych strán sa — niekedy dosť dôrazne — uvádza („Stratigraphische Klassifikation und Terminologie“, 1956, str. 12; Chlupáč, 1957), že pri zavádzaní označení stratigrafických členov treba používať pravidlá priority, analogické tým, ktoré platia v biologickej nomenklatúre. Hoci ide zatiaľ skôr len o návrhy, je jasné, že úlohou stratigrafov celého sveta práve v dnešnej dobe musí byť snaha vyhnúť sa predovšetkým nomenklatorickým nejasnostiam a nedorozumeniam. „Lexique stratigraphique international“, ktorý sa v poslednom čase vydáva v Paríži, treba považovať za prvý krok k odstráneniu nomenklatorických nedorozumení. Treba však dbať o to, aby v literatúre nevznikali ďalšie nedorozumenia (i keď „pravidlo priority“ v stratigrafii nebolo medzinárodne uzákonené), hoci už zo stanoviska „zdravého rozumu“.

Pri výraze „karpatský“ treba teda uvážiť, ako by bolo správne postupovať. Ak prijmeme pre stratigrafiu zhruba pravidlá biologických nomenklatúr, platil by len výraz „karpatský pieskovec“. Výraz však nemá v zmysle dnešných predstáv charakter označenia stratigrafického člena a bol zamenený faciálnym označením „flyš“. Výraz „karpatská séria“ sovietskych autorov dobre definovala a vymedzila najmä Kornejeva (1959). S ohľadom na staršie označenie „karpatský pieskovec“ nie je možné odporúčať jeho používanie. Spolu s prof. O. Vialovom sme sa dohodli propagovať namiesto označenia „karpatská séria“ nové označenie.

Takisto nemožno odporúčať označenie „karpatská formácia“, alebo „karpatský stupeň“ (forma „Karpalien“ bol by gramaticky vhodný azda len vo francúzštine). Treba ho zameniť iným vhodným výrazom a autori názvu „karpatská formácia“ by sa mali touto úlohou v čo najkratšom čase zaoberať.

#### LITERATŮRA — ЛИТЕРАТУРА — BIBLIOGRAPHIE

Boué A., 1930: Résumé des observat. de A. Boué sur l'âge relatif des dépôts second. dans les Alpes et les Carpates. Journal de géol. 1, Paris. — Cícha J. — Tejkal J., 1959: Zum Problem des sog. Oberhelvets in den Karpatischen Becken. Věst. Ústř. úst. geol. 34, 2, Praha. — Cícha J. — Zapletalová J., 1960: Stratigraphische Verbreitung der planktonischen Foraminiferen im Miozän der karpatischen Becken. Věst. Ústř. úst. geol. 35, 5, Praha. — Chlupáč I., 1957: Zásady stratigrafické terminologie SSSR. Věst. Ústř. úst. geol. 32, 5, Praha. — Kornejeva V., 1959: Geologičeskoje strojenije i neftenosnost' jugo-zap. Predkarpacija i prilježajuščej časti sovetskich Karpat. Trudy Vsesoj. neft. nauč.-issled. geologorazv. Instituta 141, Leningrad. — Pusch G., 1824: Geognostisch-bergmännische Reise durch einen Theil der Karpathen, Ober- und Nieder-Ungarn angestellt im Jahre 1821. 1, Leipzig. — Pusch G., 1836: Geognostische Beschreibung von Polen sowie der übrigen Nordkarpathen-

Länder 2, Stuttgart u. Tübingen. — Świdziński H., 1948: Stratigraphical index of the northern Flysch Carpathians. Bull. Pan. Inst. geol. 37, Warszawa. — Uhlig V., 1903: Bau und Bild der Karpaten. Wien—Leipzig. — Zuber R., 1915: Zarys budowy polnocno-wschodnich Karpat flyszowych. Rozp. a Wiad. z Muzeum im. Drieduszyckich 1, 1—4, Lvov.  
Recenzoval B. Leško.

DIMITRIJ ANDRUSOV\*

# GRÈS KARPATIQUE, SÉRIE KARPATIQUE, FORMATION KARPATIQUE („KARPATIEŃ“)

Dans la littérature géologique concernant les Karpates le terme „karpatique“ a été employé pour désigner des membres stratigraphiques dans trois sens différents: 1. „Grès karpatique“ des anciens auteurs (Pusch, 1824, 1836; Boué, 1830 et autres) pour l'ensemble des formations du Flysch des Karpates. 2. „Série karpatique“ des auteurs soviétiques (Kornejeva, 1959), correspond au Flysch d'âge paléocène et éocène des zones externes des Karpates orientales au-dessous des couches à ménilites. 3. „Karpatrien“ ou „Formation karpatique“ (Cicha — Tejkal, 1959; Cicha — Zapletalová, 1960) pour la partie supérieure du „Helvétien“ de la région karpatique.

On a proposé dans le passé à plusieurs reprises (voir „Classification et terminologie stratigraphique“ en russe, 1956; Chlupáč, 1957) d'appliquer les règles des nomenclatures biologiques à la terminologie stratigraphique. Quoique ces propositions n'ont pas encore été accepté par les organes compétents internationaux il est certainement peu utile d'introduire dans la nomenclature stratigraphique des confusions nouvelles. Des trois termes seulement le premier pourrait être conservé, mais il se confond actuellement avec le terme „Flysch“ qui se rapporte uniquement à un faciès. Je me permet d'engager les auteurs du terme „Formation karpatique“ à trouver eux-mêmes une bonne expression pour remplacer le dit terme qui amène certainement à des confusions.

\* Dr. D. Andrusov, Francisciho ul. 7, Bratislava.